

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор

Національної академії

внутрішніх справ

доктор юридичних наук, професор

Володимир ЧЕРНІЙ

ВИСНОВОК

Національної академії внутрішніх справ про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Басай Наталії Анатоліївни «Адміністративно-правовий статус судів апеляційної інстанції в адміністративному судочинстві» поданої на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право», затвердженої Вченою радою Національної академії внутрішніх справ від 29 листопада 2022 року (протокол № 15)

ВИТЯГ

з протоколу розширеного засідання кафедри публічного управління та адміністрування від 05 грудня 2024 року

Присутні:

проректор, доктор юридичних наук, професор Чернявський С. С.;

кафедра публічного управління та адміністрування: завідувач кафедри, доктор юридичних наук, професор Пастух І.Д. (*головуючий*); професор кафедри, доктор юридичних наук, професор Доценко О.С., доцент кафедри, кандидат юридичних наук, доцент Дорогих В.М., доцент кафедри, кандидат юридичних наук, доцент Мартиненко Д.Б., доцент кафедри, кандидат юридичних наук, доцент Лукашенко А.А., доцент кафедри, кандидат юридичних наук, доцент Булик І.Л. (*рецензент*), доцент кафедри, доктор політичних наук, кандидат юридичних наук, доцент Співак М.В.;

кафедра управління та адміністрування навчально-наукового інституту права та психології: завідувач кафедри, доктор юридичних наук, професор Стрельченко О.Г. (*рецензент*), доцент кафедри, кандидат юридичних наук, доцент Савранчук Л.Л.;

кафедра економічної безпеки та приватного права: професор кафедри, доктор юридичних наук, професор Тихонова О.В.;

кафедра кримінального права: доцент кафедри, кандидат юридичних наук, доцент Шармар О.М. (*науковий керівник*)

кафедра поліцейського права: завідувач кафедри, кандидат юридичних наук, доцент Куліков В. А.; професор кафедри, доктор юридичних наук,

професор Золотарьова Н. І.; професор кафедри, кандидат юридичних наук, доцент Варивода В. І.; доцент кафедри, кандидат юридичних наук, доцент Братков С. І.; доцент кафедри, кандидат юридичних наук, доцент Білик В. М.;

наукова лабораторія з проблем протидії злочинності ННІ №1: провідний науковий співробітник лабораторії, доктор юридичних наук, професор Копан О. В.;

наукова лабораторія з проблем психологічного забезп. та психофізіологічних досліджень ННІЗДН: старший науковий співробітник, кандидат юридичних наук Корж Є. М.;

відділ організації наукової діяльності: кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник Корольчук В.В., завідувач відділення, кандидат юридичних наук Бондар С. В.

Були присутні 7 докторів наук та 16 кандидатів наук за профілем поданої на розгляд дисертації.

Порядок денний:

Обговорення дисертаційного дослідження здобувача кафедри публічного управління та адміністрування Національної академії внутрішніх справ Басай Наталії Анатоліївни на тему «Адміністративно-правовий статус судів апеляційної інстанції в адміністративному судочинстві», поданого на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право», щодо її рекомендації для попереднього розгляду та захисту у спеціалізованій вченій раді.

Слухали:

Здобувачку Басай Наталію Анатоліївну про результати дисертаційного дослідження. У доповіді було обґрунтовано насамперед актуальність обраної теми дисертаційної роботи, визначено мету, завдання, предмет, об'єкт та методи дослідження, здобувачкою доведено до присутніх структуру роботи та основні її положення, сформульовано та обґрунтовано наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

Ефективне забезпечення прав і свобод людини та громадянина є однією з ключових засад демократичного суспільства й кінцевою метою функціонування будь-яких державних інституцій, основним завданням яких є створення умов для реалізації всіх видів прав і свобод людини та громадянина загалом, а також розгляду ситуацій і обставин, які можуть призводити до порушення цих прав, що потребує прийняття рішення по суті.

Судова влада України як одна з трьох наявних гілок влади, відповідно до положень Конституції України, є інструментом створення належних умов функціонування механізму забезпечення прав і свобод людини та громадянина. Органи судової влади загалом, а також їх структурні складові – адміністративні суди здійснюють свої повноваження в межах, встановлених Конституцією України та відповідно до законів України, а виключність їх компетенції гарантується законом. Юрисдикція судів поширюється на будь-який

юридичний спір і будь-яке кримінальне обвинувачення. У передбачених законом випадках суди розглядають також інші справи, проте найбільший інтерес, на нашу думку, становить функціонування судів апеляційної інстанції саме в адміністративному судочинстві.

Питання дослідження адміністративно-правового статусу окремих елементів структури судової гілки влади актуалізує передусім те, що, наприклад, відповідно до ст. 17 Закону України «Про судоустрій і статус суддів», систему судоустрою становлять: місцеві суди; апеляційні суди; Верховний Суд, що своєю чергою розгалужує систему інституцій і механізмів прийняття відповідних рішень на декілька ланок, адміністративно-правовий статус кожної з яких потребує системної оптимізації та вдосконалення.

Крім того, триваюча агресія й форматі широкомасштабного вторгнення Росії на територію України створює ще ширші й більш ґрунтовні передумови для опрацювання основних проблемних питань, пов'язаних з адміністративно-правовим статусом судів апеляційної інстанції України. Водночас характеристика діяльності місцевих судів, а також Верховного Суду наразі досліджується науковцями системно та ґрунтовно, що створює конкурентні умови актуальності й перспективності подальшого наукового аналізу адміністративно-правового статусу судів апеляційної інстанції в Україні.

Слід зауважити, що однією з вимог, яка потребує реалізації найближчим часом після отримання Україною кандидатства в члени Європейського Союзу, є забезпечення ефективного захисту прав і свобод людини та громадянина, зокрема в спосіб ефективізації роботи судової гілки влади в Україні, що, на нашу думку, є цілком слушним і досить актуальним з огляду на загальнонаціональні інтереси й тенденції як щодо розвитку інституту прав і свобод людини та громадянина, так і в галузі правоохорони та правозахисту.

Деякі аспекти окресленої проблематики та пов'язані з ними питання досліджували такі вітчизняні дослідники в галузі адміністративного права та супутніх правових галузей, як І. Антипова, Л. Аркуша, Л. Багрій-Шахматов, О. Бандурка, О. Безпалова, Ю. Битяк, М. Бурбика, І. Булик, О. Бусол, І. Бухтіярова, С. Васюк, О. Винник, О. Волох, І. Голосніченко, В. Гудима, Д. Гудима, В. Грохольський, Ю. Дем'янчук, Л. Доля, О. Доценко, О. Дрозд, Є. Зеленський, С. Єсімов, І. Зозуля, Я. Золотарьова, М. Ковалів, О. Копан, А. Куліш, О. Лупало, М. Логвиненко, А. Макаровець, Д. Мартиненко, В. Мельник, О. Музичук, Н. Міняйло, Т. Міщенко, Є. Невмержицький, І. Орловська, Н. Олефіренко, І. Пастух, М. Пługатир, А. Приведа, Р. Сербин, Л. Савранчук, О. Стрельченко, О. Терехова, С. Шатрава, О. Шевченко та ін.

Не применшуючи значного науково-теоретичного доробку вказаних дослідників, варто констатувати, що динамічність трансформаційних процесів органів державної (зокрема судової) влади в Україні, високі корупційні ризики, а також функціонування судових органів в умовах дії правового режиму воєнного стану суттєво ускладнюють функціонування відповідного інституту та зумовлюють потребу в додатковому опрацюванні раніше визначених понять і явищ у відповідній галузі, а також обґрунтуванні нових шляхів удосконалення

адміністративно-правового статусу судів апеляційної інстанції в адміністративному судочинстві.

Метою дисертаційного дослідження є надання комплексної теоретико-правової та практико-орієнтованої характеристики адміністративно-правовому статусу судів апеляційної інстанції в адміністративному судочинстві.

Серед завдань дисертаційного дослідження слід виокремити такі:

- дослідити внутрішньоорганізаційну діяльність судів апеляційної інстанції в адміністративному судочинстві як об'єкт адміністративно-правового регулювання;

- сформулювати уявлення про поняття та загальну структуру адміністративно-правового статусу судів апеляційної інстанції в адміністративному судочинстві;

- схарактеризувати роль і місце судів апеляційної інстанції в системі судоустрою України як суб'єктів адміністративного права;

- визначити структуру й особливості адміністративно-правового статусу судів апеляційної інстанції в адміністративному судочинстві;

- встановити завдання та функції судів апеляційної інстанції в адміністративному судочинстві;

- проаналізувати адміністративні повноваження судів апеляційної інстанції в адміністративному судочинстві;

- розкрити юридичні гарантії діяльності судів апеляційної інстанції в адміністративному судочинстві;

- вивчити зарубіжний досвід правового регулювання адміністративно-правового статусу судів апеляційної інстанції в адміністративному судочинстві та можливість його адаптації в Україні;

- окреслити напрями розвитку правового регулювання адміністративно-правового статусу судів апеляційної інстанції в адміністративному судочинстві.

Об'єкт дослідження – суспільні відносини у сфері забезпечення функціонування судової гілки влади в Україні.

Предмет дослідження – адміністративно-правовий статус судів апеляційної інстанції в адміністративному судочинстві.

У дисертації використано широке коло інструментів як загальноправової, так і спеціально-юридичної методології, основними елементами якої слугували такі методи, як: логічний – для планомірного, комплексного та фундаментального дослідження адміністративно-правового статусу судів апеляційної інстанції в адміністративному судочинстві, що дало змогу обґрунтувати науково-теоретичні та практично орієнтовані висновки; логіко-семантичний метод, що дав змогу поглибити й розширити зміст використаних у дослідженні понять, термінів і дефініцій (використано в усіх підрозділах); діалектичний – під час аналізу основних поглядів і концепцій дослідників щодо явища інституту суду саме апеляційної інстанції та обґрунтування відповідних базових (основоположних) дефініцій (підрозділи 1.1–1.3); історико-правовий метод – у межах вивчення поняття, загальної структури, а також ролі й місця судів апеляційної інстанції в системі судоустрою України як суб'єктів

адміністративного права (підрозділи 1.2, 1.3); порівняльно-правовий – у контексті зіставлення ролі й місця судів апеляційної інстанції в системі судоустрою України як суб'єктів адміністративного права, а також аналізу зарубіжного досвіду правового регулювання адміністративно-правового статусу судів апеляційної інстанції в адміністративному судочинстві та шляхів його адаптації в Україні (підрозділи 1.2, 1.3, 3.1) та ін.

Науково-теоретичним підґрунтям дисертаційного дослідження слугували напрацювання вчених у галузях адміністративного права й адміністративної діяльності, загальної теорії та філософії права, а також теорії та історії держави. Водночас емпіричну основу становлять положення Конституції України, нормативно-правових актів України, зокрема тих, згоду на обов'язковість яких надала Верховна Рада України. Крім того, використано підзаконні нормативно-правові акти, що відображають елементи конструкції правового регулювання адміністративно-правового статусу судів апеляційної інстанції в адміністративному судочинстві, наприклад, постанови Верховної Ради України, укази Президента України, рішення та постанови Кабінету Міністрів України, акти центральних органів виконавчої влади, органів судової влади України, що регламентують діяльність судів апеляційної інстанції. Емпіричну й інформаційну базу дослідження становлять: проекти актів законодавства України, довідкові видання, офіційна державна статистика, результати соціологічних опитувань.

У дисертаційному дослідженні вперше визначено сутність адміністративно-правового статусу судів апеляційної інстанції в адміністративному судочинстві, уточнено зміст їх функціонування, сформульовано науково обґрунтовані пропозиції та рекомендації щодо вдосконалення відповідної інституції. Запропоновано шляхи вдосконалення адміністративно-правового статусу судів апеляційної інстанції в адміністративному судочинстві шляхом аналізу зарубіжного досвіду правового регулювання відповідного інституту й визначення основних напрямів розвитку його правового регулювання. У дисертації аргументовано також деякі положення, що становлять наукову новизну, а саме:

вперше:

– запропоновано визначення поняття внутрішньоорганізаційної діяльності як об'єкта адміністративно-правового регулювання, яке запропоновано тлумачити як нерозривно пов'язану з діяльністю суду функцію та завдання, що спрямоване на всебічне забезпечення реалізації завдань у сфері відправлення правосуддя шляхом здійснення всебічного забезпечення діяльності відповідного суду апеляційної інстанції та нижчих судів, що знаходяться на території його обслуговування, оскільки адміністративний суд апеляційної інстанції є не лише судовою установою, яка відправляє правосуддя, а й органом, що в межах власної компетенції надає допомогу та певною мірою координує діяльність судів нижчої ланки, що знаходяться на території його обслуговування і належать до кола предметної діяльності;

– доведено, що повноваження апеляційного суду є гібридною, двоскладовою конструкцією, яка широко розповсюджена серед інших органів

державної влади та складається з прав і обов'язків відповідної юридичної особи (у цьому випадку – суду відповідного рівня), особливості структури яких полягають в їх поділі на декілька груп – повноваження судді (зокрема голови й заступника голови суду) у процесі відправлення правосуддя та повноваження голови, заступника голови суду – у частині адміністрування діяльності конкретного суду, а також повноваження керівника апарату суду щодо внутрішньоорганізаційної діяльності й виконання ним покладених завдань, пов'язаних із забезпеченням можливості та спроможності відправлення правосуддя;

– обґрунтовано думку про те, що напрямами розвитку правового регулювання адміністративно-правового статусу судів апеляційної інстанції в адміністративному судочинстві є необхідність урегулювання змішаності компетенції апеляційних адміністративних судів, проведення аудиту нормативно-правового забезпечення діяльності цих інституцій з метою переукладання їх під впливом і керуючись принципом правової визначеності, чіткості та юридичного гарантування. Окремим вектором удосконалення слугує також фінансове й матеріально-технічне забезпечення цих інституцій, оскільки це прямо впливає на їх незалежність, можливість провадження діяльності й дотримання вимог закону щодо окремих процедур проведення судових засідань;

– виокремлено та схарактеризовано основні форми забезпечення внутрішньоорганізаційної діяльності апеляційного суду в адміністративному судочинстві, що охоплює адміністративні (організаційно-правові) та спеціально-управлінські інструменти;

удосконалено:

– розуміння ролі та місця апеляційного суду в адміністративному судочинстві як єдиного суб'єкта системи судової влади, що має виключну компетенцію (як юрисдикційну, так і територіальну) щодо врегулювання спорів осіб з державою, що суттєво посилює потребу в їх належному юридично-правовому гарантуванні й необхідність напрацювання та системного вдосконалення низки елементів – запобіжників перешкоджання такій діяльності;

– наукові напрацювання щодо можливості використання міжнародного досвіду організації діяльності системи адміністративних судів на прикладі Німеччини, Франції та Великої Британії, оскільки система адміністративного судоустрою у вказаних країнах має чітку предметну спрямованість та інституційну підпорядкованість. Неможливість розгляду апеляційним судом справи як судом першої інстанції, на думку британського та французького законодавця, позитивно впливає на процес відправлення правосуддя та його якість;

– структуру адміністративно-правового статусу судів апеляційної інстанції в адміністративному судочинстві, яку становлять низка базових теоретико-правових категорій, що, спираючись на норми законодавства України, наповнюють діяльність відповідних інституцій змістом і сутністю

(компетенція, повноваження (які охоплюють права та обов'язки), гарантії, інститут юридичної відповідальності тощо);

дістали подальший розвиток:

– положення про те, що юридичні гарантії діяльності суду апеляційної інстанції в адміністративному судочинстві передусім полягають у конструюванні норм законодавства України таким чином, щоб деякі з них регламентували можливість провадження діяльності, а інші – приводили в дію механізм утілення їх у життя. На практиці ці групи співвідносяться як норми матеріального та процесуального права, що в загальноправовому значенні тлумачать як механізм юридичного гарантування;

– розуміння особливостей функціонування адміністративних судів апеляційної інстанції, яких, на нашу думку, дві – інстанційна й територіальна юрисдикція, що в умовах правового режиму воєнного стану та після низки змін у системі адміністративного судочинства значною мірою впливають на змістове наповнення всіх елементів адміністративно-правового статусу.

Практичне значення одержаних результатів дослідження полягає в тому, що дисертація є одним з перших в Україні комплексних досліджень, присвячених адміністративно-правовому статусу судів апеляційної інстанції в адміністративному судочинстві в період дії правового режиму воєнного стану в Україні.

Особистий внесок у розвиток відповідно напряму в межах науки адміністративного права полягає в обґрунтуванні найбільш суттєвих положень стосовно визначення фундаментальних понять і категорій, уточнення сутності адміністративно-правового статусу судів апеляційної інстанції в адміністративному судочинстві. Своєю чергою результати дисертаційного дослідження можуть бути використані:

– для створення теоретико-методологічної бази вдосконалення діяльності судів апеляційної інстанції в адміністративному судочинстві;

– у законодавчій діяльності шляхом імплементації положень дисертаційного дослідження до вже чинних законів України та надання пропозицій до законопроектів у сфері забезпечення функціонування судів апеляційної інстанції в адміністративному судочинстві;

– у науково-дослідній діяльності – для розширення меж теоретичного осмислення питань, пов'язаних з адміністративно-правовим статусом судів апеляційної інстанції в адміністративному судочинстві;

– в освітньому процесі – у межах розроблення спеціальних курсів, підготовки підручників, навчальних посібників, практикумів, оглядів статистики, різноманітних енциклопедичних видань та інших навчальних праць з питань забезпечення діяльності судів апеляційної інстанції в адміністративному судочинстві;

– у практичній діяльності – для підвищення ефективності функціонування судів апеляційної інстанції в адміністративному судочинстві.

Обґрунтовані в дисертаційному дослідженні висновки та рекомендації, що становлять наукову новизну, розроблені відповідно до вимог законодавства

України, з дотриманням норм і стандартів академічної доброчесності з метою аналізу наукових категорій і комплексного вивчення основних правових елементів адміністративно-правового статусу судів апеляційної інстанції в адміністративному судочинстві.

Ключові положення дисертації, висновки й рекомендації оприлюднено на міжнародних, всеукраїнських і регіональних науково-практичних конференціях, засіданнях круглих столів і семінарів.

Загальні положення дослідження висвітлено в 10 наукових публікаціях, із них 4 статті опубліковано в наукових фахових виданнях України з права, 1 стаття – у зарубіжному науковому фаховому виданні, а також п'ять тез доповідей у матеріалах науково-практичних конференцій, семінарів і круглих столів.

Після закінчення доповіді здобувачу присутніми були поставлені наступні питання:

Лупало О.А.: Що, на Вашу думку, являє собою зміст внутрішньоорганізаційної діяльності, як об'єкта адміністративно-правового регулювання? Чому він відноситься саме до вказаної галузі знань?

Відповідь: Дякую за запитання. Внутрішньоорганізаційна діяльність як об'єкт адміністративно-правового регулювання нерозривно пов'язана з діяльністю суду у сфері відправлення правосуддя, хоч і виокремлюється в окремий блок для більш якісного наукового опрацювання. Адміністративний суд апеляційної інстанції є не лише судовою установою, що відправляє правосуддя, а й органом, що в межах своєї компетенції надає допомогу та певною мірою координує діяльність судів нижчої ланки, що знаходяться на території його обслуговування та належать до кола предметної діяльності.

Так, адміністративно-правовий статус суду апеляційної інстанції в адміністративному судочинстві – це комплекс норм законодавства України, що визначають коло компетенції такого суду, його права, обов'язки, повноваження, міру та зміст юридичної відповідальності як у сфері здійснення адміністративного судочинства, так і щодо забезпечувальної (внутрішньоорганізаційної) діяльності.

Доценко О.С.: В чому полягає, на Вашу думку, роль і місце апеляційного суду в адміністративному судочинстві?

Відповідь: Дякую за запитання. Роль і місце апеляційного суду в адміністративному судочинстві визначені мірою та ступенем особливої (притаманної виключно йому) діяльності, що провадиться суддею особисто й апаратом суду та прямопропорційно відображена в конкретних повноваженнях, а саме: здійснення правосуддя в порядку, встановленому процесуальним законом (що включає безпосередні обов'язки як судді, так й апарату суду щодо організації судового засідання, а також функцію правосуддя); аналіз судової статистики, вивчення та узагальнення судової практики, інформування про результати узагальнення судової практики відповідних місцевих судів, Верховного Суду та надання місцевим судам методичної допомоги в застосуванні законодавства (оскільки саме крізь призму такої діяльності судова

практика та принципи й засади правозастосування набувають широкого вжитку в усій судовій владі України). Для реалізації таких правничих взаємин важливо належно та цілеспрямовано організувати роботу апарату суду, що регулюється додатковими адміністративно-управлінськими інструментами та характеризується як внутрішньоорганізаційна діяльність, спрямована на забезпечення реалізації функції правосуддя відповідним судом.

Золотарьова Н.І. Що, на Вашу думку, складає сутність структури адміністративно-правового статусу судів апеляційної інстанції?

Відповідь: Дякую за запитання. Структуру адміністративно-правового статусу судів апеляційної інстанції в адміністративному судочинстві становить низка базових теоретико-правових категорій, що, ґрунтуючись на нормах законодавства України, наповнюють діяльність відповідних інституцій змістом. Такими елементами є: компетенція, повноваження (охоплюють права та обов'язки), гарантії, інститут юридичної відповідальності тощо. Виокремлено дві ключові особливості функціонування адміністративних судів апеляційної інстанції – інстанційна та територіальна юрисдикції, які в умовах правового режиму воєнного стану й після низки змін у системі адміністративного судочинства значною мірою впливають на змістове наповнення всіх елементів адміністративно-правового статусу.

Пастух І.Д.: Як ви визначаєте функції та повноваження діяльності суду апеляційної інстанції, крізь призму проведеного Вами дослідження?

Відповідь: Дякую за запитання. Запропоновано визначити функції як динамічні елементи адміністративно-правового статусу апеляційних судів у адміністративному судочинстві, що можуть бути поділені на функції суду у сфері правосуддя та внутрішньоорганізаційні функції. Повноваження ж, є гібридною, двоскладовою конструкцією, яка широко розповсюджена серед інших органів державної влади та складається з прав і обов'язків відповідної юридичної особи (суду відповідного рівня). Особливості градації повноважень апеляційного суду так само полягають в їх поділі на декілька груп – повноваження судді в процесі відправлення правосуддя, повноваження голови та заступника голови суду – у частині адміністрування діяльності конкретного суду, а також повноваження керівника апарату суду щодо внутрішньоорганізаційної діяльності суду та виконання ним покладених завдань.

Тихонова О.В. Які ключові пропозиції у Вашій роботі за результатами дослідження зарубіжного досвіду та крізь призму напрямів розвитку адміністративно-правового регулювання по суті?

Відповідь. Дякую за запитання. З огляду на беззаперечність доктринальної ролі міжнародного досвіду в контексті функціонування системи судоустрою в Україні як у мирний, так і у воєнний час, проаналізовано досвід організації діяльності відповідної ланки державної влади в країнах – лідерах демократичності та правової державності світу – Франції, Німеччині та Великій Британії. Система адміністративного судоустрою в зазначених країнах має чітку предметну спрямованість та інституційну підпорядкованість. Причому нівелюється можливість розгляду справи апеляційним судом як судом першої

інстанції, що на думку британського та французького законодавця негативно впливає на процес відправлення правосуддя та його якість. Цю позицію належить імплементувати в національне законодавство, що сприятиме суттєвому посиленню інституційної спроможності судів апеляційної інстанції щодо відправлення правосуддя на високоякісному рівні та розвантажить суди. Водночас питання, пов'язані з колегіальністю прийняття рішень, є актуальними донині, оскільки в Німеччині навіть суди першої інстанції (адміністративного спрямування) розглядають їх у складі колегії суддів.

Напрямами розвитку правового регулювання адміністративно-правового статусу судів апеляційної інстанції в адміністративному судочинстві, на нашу думку, є необхідність врегулювання змішаності компетенції апеляційних адміністративних судів, проведення аудиту нормативно-правового забезпечення діяльності цих інституцій з метою переукладання їх під впливом та керуючись принципом правової визначеності, чіткості та юридичного гарантування. Окремим вектором удосконалення діяльності судів апеляційної інстанції в адміністративному судочинстві визнано фінансове та матеріально-технічне забезпечення цих інституцій, оскільки це прямо впливає на їх незалежність, можливість провадження діяльності й дотримання вимог закону щодо окремих процедур проведення судових засідань.

Головуючий: Є ще запитання? Немає. Переходимо до обговорення дисертації. Слово надається науковому керівнику.

Науковий керівник, кандидат юридичних наук, доцент Шармар О.М., яка зазначила, що підготовлена Басай Наталії Анатоліївни дисертація на тему «Адміністративно-правовий статус судів апеляційної інстанції в адміністративному судочинстві» є результатом наполегливої науково-теоретичної діяльності.

Індивідуальний план наукової роботи та індивідуальний навчальний план Басай Наталія Анатоліївна виконала у повному обсязі.

Зміст дисертації відповідає заявленій дисертантом науковій спеціальності. Дисертація є самостійною, завершеною роботою. Предметне поле дослідження сформовано з використанням відповідних загальнонаукових принципів. Дисертаційна робота має яскраво виражений об'єктно-орієнтований характер, що і зумовило пошук підходів та способів визначення адміністративно-правового статусу судів апеляційної інстанції в адміністративному судочинстві з використанням найпридатніших положень зарубіжного досвіду. Поставлені завдання та вибрані методи дослідження дозволили авторці досягнути мету дослідження. У виконаному дослідженні слід відзначити комплексність розробок авторки, логіку дослідження, переконливість подання матеріалу, обґрунтованість розробок, науковий стиль їхнього надання. Відмітною рисою дослідження є ґрунтовний теоретичний базис дослідження.

Проведене дослідження дозволило автору отримати низку наукових результатів, яким властива наукова новизна, формулювання якої дає підстави визнати його змістовим та обґрунтованим. Сформульовані у дисертації пропозиції використовуються у практичній діяльності публічної адміністрації.

Дисертація є самостійною, завершеною роботою, написаною зрозумілою, юридично і літературно грамотною мовою. Оформлення дисертації відповідає встановленим МОН України вимогам.

Загалом дисертація відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, а її автор – Басай Наталія Анатоліївна - заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Вважаю, що дисертаційну роботу можна представити до розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Після цього було надано слово **рецензентам** роботи:

Доктор юридичних наук, професор Стрельченко О.Г. підкреслила, що виконане Басай Наталією Анатоліївною дисертаційне дослідження виконано якісно та на високому науковому рівні. Основні результати досліджень авторкою достатньою мірою обґрунтовані. Їх наукова достовірність не викликає сумнівів, оскільки вони отримані в результаті аналітичної роботи. Позитивним моментом роботи є вміння авторки обґрунтовувати власну думку, проводити наукову дискусію із вченими, послідовно, логічно та системно викладати матеріал.

Мета роботи, що полягала у наданні комплексної теоретико-правової та практико-орієнтованої характеристики адміністративно-правовому статусу судів апеляційної інстанції в адміністративному судочинстві досягнута.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що дисертаційна робота є одним із перших комплексних досліджень, спрямованих на розроблення практичних рекомендацій з визначення адміністративно-правового статусу судів апеляційної інстанції на території України.

У дисертації автором поставлено та вирішено низку важливих завдань, а саме: досліджено внутрішньоорганізаційну діяльність судів апеляційної інстанції в адміністративному судочинстві як об'єкт адміністративно-правового регулювання; сформовано уявлення про поняття та загальну структуру адміністративно-правового статусу судів апеляційної інстанції в адміністративному судочинстві; схарактеризовано роль і місце судів апеляційної інстанції в системі судоустрою України як суб'єктів адміністративного права; визначено структуру й особливості адміністративно-правового статусу судів апеляційної інстанції в адміністративному судочинстві; встановлено завдання та функції судів апеляційної інстанції в адміністративному судочинстві; проаналізовано адміністративні повноваження судів апеляційної інстанції в адміністративному судочинстві; розкрито юридичні гарантії діяльності судів апеляційної інстанції в адміністративному судочинстві; вивчено зарубіжний досвід правового регулювання адміністративно-правового статусу судів апеляційної інстанції в адміністративному судочинстві та можливість його адаптації в Україні;

окреслено напрями розвитку правового регулювання адміністративно-правового статусу судів апеляційної інстанції в адміністративному судочинстві.

Для досягнення вказаних завдань авторка дуже логічно побудувала структуру роботи та окреслила завдання дослідження, також вдалим є вибір низки загальнонаукових та спеціально-правових методів пізнання, застосування яких визначались об'єктом та предметом дослідження.

Відтак, авторкою здійснено значний обсяг роботи. У дослідженні вдало, послідовно та логічно викладено і розкрито головні питання, зазначені у змісті. Все це дає підстави вважати, що мета дослідження досягнута, а його завдання реалізовані. Все вищенаведене свідчить про те, що кваліфікаційна наукова праця є завершеною, виконаною самостійно та відповідає вимогам, які висуваються для подібного виду робіт.

Все вищенаведене свідчить про те, що дисертаційне дослідження є завершеним, виконане самостійно та відповідає вимогам, які висуваються для подібного виду наукових праць.

В цілому, як свідчить зміст роботи, до захисту подано завершене наукове дослідження, яке містить низку наукових положень, що у своїй сукупності роблять значний внесок у наукову теорію та правозастосовну діяльність. Загальна оцінка роботи є позитивною, дисертація може бути подана до розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді.

Кандидат юридичних наук, доцент Булик І.Л. зазначила, що актуальність дисертаційної роботи Басай Н.А. не викликає сумнівів і полягає у тому, щоб на підставі комплексного аналізу наукових, науково-публіцистичних джерел та чинного національного законодавства, узагальнення практики його реалізації та міжнародного досвіду надано адміністративно-правову характеристику статусу апеляційних судів в Україні.

Проведений аналіз кваліфікаційної наукової праці дозволяє стверджувати, що в результаті проведеного дослідження авторка досягнула визначеної мети та вирішила поставлені завдання. При цьому сформульовані висновки та пропозиції є достатньо аргументовані та оригінальні, відповідають вимогам сьогодення та можуть бути застосовані на практиці. Питання, які розглядаються в кваліфікаційній науковій праці, автором розкриті на високому методологічному рівні.

Відтак, автором здійснено значний обсяг роботи. У дослідженні вдало, послідовно та логічно викладено і розкрито головні питання, зазначені у змісті. Все це дає підстави вважати, що мета дослідження досягнута, а його завдання реалізовані. При цьому сформульовані висновки та пропозиції є достатньо аргументовані та оригінальні, відповідають вимогам сьогодення та можуть бути застосовані на практиці.

Питання, які розглядаються в дисертації, автором розкриті на досить високому методологічному рівні.

Слід зазначити, що дисертація Басай Наталії Анатоліївни «Адміністративно-правовий статус судів апеляційної інстанції в адміністративному судочинстві» виконана на високому рівні та відповідає

вимогам МОН України, що ставляться до дисертацій та може бути рекомендована до розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді.

В обговоренні дисертаційного дослідження взяли участь:

Кандидат юридичних наук, доцент Дорогих В.М., який відзначив, що Басай Наталія Анатоліївна у своїй кваліфікаційній науковій праці досягла поставленої мети. Авторкою чітко окреслені і логічно побудовані мета та завдання дослідження, обґрунтовано теоретичні та методичні підходи щодо їх виконання, розроблено і апробовано відповідні пропозиції, які у своїй комплексності є науковим шляхом вирішення намічених завдань.

У дисертації запропоновано низку нових положень, змін до чинного законодавства України, вивчено зарубіжний досвід, сформульовано висновки, що мають важливе теоретичне і практичне значення. Так, на схвалення заслуговує сформульовано авторкою наукове розуміння інституту суду на апеляційній інстанції. Отже, кваліфікаційна наукова праця є самостійним, завершеним, комплексним дослідженням, в якому обґрунтовується низка наукових положень та висновків, нових у теоретичному плані й важливих для юридичної практики, що у сукупності вирішують завдання науки адміністративного права.

Доктор юридичних наук, професор Копан О.В. зазначив, що здобувачкою продемонстровано високий рівень апробації дисертації, основні ідеї та висновки яких, лягли в основу наукових позицій. Заслуговує уваги наукові узагальнення, щодо визначення напрямів адміністративно-правового забезпечення діяльності судів апеляційної інстанції

Все це дозволяє обґрунтувати висновок про високий рівень основних положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у кваліфікаційній науковій праці, їхню репрезентативність. Тому, подане дисертаційне дослідження має закінчений вигляд. Його зміст має внутрішню логічну побудову.

Таким чином, дисертаційне дослідження є самостійним, завершеним, комплексним, в якому обґрунтовується низка наукових положень та висновків, нових у теоретичному плані й важливих для юридичної практики, що у сукупності вирішують завдання науки адміністративного права.

Кандидат юридичних наук Бондар С.В. зазначив, що ступінь обґрунтованості та достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, які сформульовані в дисертації визначається декількома обставинами. Перш за все, авторка достатньо повно вивчила та проаналізувала наукову літературу як загальнотеоретичного, так і спеціального характеру, яка стосувалася тематики дослідження. Варто відзначити сумлінне використання Басай Н.А. різнопланової джерельної бази, які стосуються проблематики дослідження. Здобувачка використовує об'єктивну критику і науковий стиль полеміки, зрозумілу та логічну мову викладу, що вказує на вдало обрану власну методіку дослідження та раціональне використання загальнонаукових та спеціальних методів пізнання.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому що у відповідності до змісту та характеру розглянутих питань дисертація є одним із перших комплексних досліджень, спрямованих на розроблення практичних рекомендацій з формування та удосконалення адміністративно-правового статусу судів апеляційної інстанції в Україні. Тому дисертаційна робота Басай Н.А. заслуговує на рекомендацію до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді.

Басай Наталія Анатоліївна висловила виступаючим та всім присутнім подяку за позитивну оцінку його дисертаційного дослідження, за висловлені побажання та професійні поради, що сприяли вдосконаленню змісту та форми дисертаційної роботи та корекції її подальших науково-дослідних планів.

На основі результатів обговорення присутні на засіданні вирішили запропонувати такий:

ВИСНОВОК

щодо дисертації Басай Наталії Анатоліївни «Адміністративно-правовий статус судів апеляційної інстанції в адміністративному судочинстві»

Дисертація Басай Наталії Анатоліївни «Адміністративно-правовий статус судів апеляційної інстанції в адміністративному судочинстві», яка подана на здобуття доктора філософії за спеціальністю 081 – Право, є цілісною, завершеною науковою працею.

Обґрунтування вибору теми дослідження. Ефективне забезпечення прав і свобод людини та громадянина є однією з ключових засад демократичного суспільства й кінцевою метою функціонування будь-яких державних інституцій, основним завданням яких є створення умов для реалізації всіх видів прав і свобод людини та громадянина загалом, а також розгляду ситуацій і обставин, які можуть призводити до порушення цих прав, що потребує прийняття рішення по суті.

Судова влада України як одна з трьох наявних гілок влади, відповідно до положень Конституції України, є інструментом створення належних умов функціонування механізму забезпечення прав і свобод людини та громадянина. Органи судової влади загалом, а також їх структурні складові – адміністративні суди здійснюють свої повноваження в межах, встановлених Конституцією України та відповідно до законів України, а виключність їх компетенції гарантується законом. Юрисдикція судів поширюється на будь-який юридичний спір і будь-яке кримінальне обвинувачення. У передбачених законом випадках суди розглядають також інші справи, проте найбільший інтерес, на нашу думку, становить функціонування судів апеляційної інстанції саме в адміністративному судочинстві.

Питання дослідження адміністративно-правового статусу окремих елементів структури судової гілки влади актуалізує передусім те, що, наприклад, відповідно до ст. 17 Закону України «Про судоустрій і статус суддів», систему судоустрою становлять: місцеві суди; апеляційні суди; Верховний Суд, що своєю чергою розгалужує систему інституцій і механізмів

прийняття відповідних рішень на декілька ланок, адміністративно-правовий статус кожної з яких потребує системної оптимізації та вдосконалення.

Крім того, триваюча агресія й форматі широкомасштабного вторгнення Росії на територію України створює ще ширші й більш ґрунтовні передумови для опрацювання основних проблемних питань, пов'язаних з адміністративно-правовим статусом судів апеляційної інстанції України. Водночас характеристика діяльності місцевих судів, а також Верховного Суду наразі досліджується науковцями системно та ґрунтовно, що створює конкурентні умови актуальності й перспективності подальшого наукового аналізу адміністративно-правового статусу судів апеляційної інстанції в Україні.

Слід зауважити, що однією з вимог, яка потребує реалізації найближчим часом після отримання Україною кандидатства в члени Європейського Союзу, є забезпечення ефективного захисту прав і свобод людини та громадянина, зокрема в спосіб ефективізації роботи судової гілки влади в Україні, що, на нашу думку, є цілком слухним і досить актуальним з огляду на загальнонаціональні інтереси й тенденції як щодо розвитку інституту прав і свобод людини та громадянина, так і в галузі правоохорони та правозахисту.

Деякі аспекти окресленої проблематики та пов'язані з ними питання досліджували такі вітчизняні дослідники в галузі адміністративного права та супутніх правових галузей, як І. Антипова, Л. Аркуша, Л. Багрій-Шахматов, О. Бандурка, О. Безпалова, Ю. Битяк, М. Бурбика, І. Булик, О. Бусол, І. Бухтіярова, С. Васюк, О. Винник, О. Волох, І. Голосніченко, В. Гудима, Д. Гудима, В. Грохольський, Ю. Дем'янчук, Л. Доля, О. Доценко, О. Дрозд, Є. Зеленський, С. Єсімов, І. Зозуля, Я. Золотарьова, М. Ковалів, О. Копан, А. Куліш, О. Лупало, М. Логвиненко, А. Макаровець, Д. Мартиненко, В. Мельник, О. Музичук, Н. Міняйло, Т. Міщенко, Є. Невмержицький, І. Орловська, Н. Олефіренко, І. Пастух, М. Пługатир, А. Приведа, Р. Сербин, Л. Савранчук, О. Стрельченко, О. Терехова, С. Шатрава, О. Шевченко та ін.

Не применшуючи значного науково-теоретичного доробку вказаних дослідників, варто констатувати, що динамічність трансформаційних процесів органів державної (зокрема судової) влади в Україні, високі корупційні ризики, а також функціонування судових органів в умовах дії правового режиму воєнного стану суттєво ускладнюють функціонування відповідного інституту та зумовлюють потребу в додатковому опрацюванні раніше визначених понять і явищ у відповідній галузі, а також обґрунтуванні нових шляхів удосконалення адміністративно-правового статусу судів апеляційної інстанції в адміністративному судочинстві.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, грантами. Тема дисертації ґрунтується на Плані дій з реалізації Національної стратегії у сфері прав людини на 2021–2023 роки (розпорядження Кабінету Міністрів України від 23 червня 2021 року № 756-р), Національній стратегії у сфері прав людини (Указ Президента України від 24 березня 2021 року № 119/2021), Цілях сталого розвитку України на період до 2030 року (Указ Президента України від 30 вересня 2019 року № 722/2019), Стратегії розвитку Національної академії правових наук України на 2021–2025 роки, затвердженій

постановою загальних зборів НАПрН України від 26 березня 2021 року № 12-21; відповідає тематиці наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок на 2020–2024 роки (наказ МВС України від 11 червня 2020 року № 454).

Тему дисертації затверджено Вченою радою Національної академії внутрішніх справ від 29 листопада 2022 року (протокол № 15).

Мета і завдання дослідження. *Метою* дисертаційного дослідження є надання комплексної теоретико-правової та практико-орієнтованої характеристики адміністративно-правовому статусу судів апеляційної інстанції в адміністративному судочинстві.

Серед завдань дисертаційного дослідження слід виокремити такі:

- дослідити внутрішньоорганізаційну діяльність судів апеляційної інстанції в адміністративному судочинстві як об'єкт адміністративно-правового регулювання;

- сформулювати уявлення про поняття та загальну структуру адміністративно-правового статусу судів апеляційної інстанції в адміністративному судочинстві;

- схарактеризувати роль і місце судів апеляційної інстанції в системі судоустрою України як суб'єктів адміністративного права;

- визначити структуру й особливості адміністративно-правового статусу судів апеляційної інстанції в адміністративному судочинстві;

- встановити завдання та функції судів апеляційної інстанції в адміністративному судочинстві;

- проаналізувати адміністративні повноваження судів апеляційної інстанції в адміністративному судочинстві;

- розкрити юридичні гарантії діяльності судів апеляційної інстанції в адміністративному судочинстві;

- вивчити зарубіжний досвід правового регулювання адміністративно-правового статусу судів апеляційної інстанції в адміністративному судочинстві та можливість його адаптації в Україні;

- окреслити напрями розвитку правового регулювання адміністративно-правового статусу судів апеляційної інстанції в адміністративному судочинстві.

Об'єкт дослідження – суспільні відносини у сфері забезпечення функціонування судової гілки влади в Україні.

Предмет дослідження – адміністративно-правовий статус судів апеляційної інстанції в адміністративному судочинстві.

Методи дослідження. У дисертації використано широке коло інструментів як загальноправової, так і спеціально-юридичної методології, основними елементами якої слугували такі методи, як: логічний – для планомірного, комплексного та фундаментального дослідження адміністративно-правового статусу судів апеляційної інстанції в адміністративному судочинстві, що дало змогу обґрунтувати науково-теоретичні та практично орієнтовані висновки; логіко-семантичний метод, що дав змогу поглибити й розширити зміст використаних у дослідженні понять,

термінів і дефініцій (використано в усіх підрозділах); діалектичний – під час аналізу основних поглядів і концепцій дослідників щодо явища інституту суду саме апеляційної інстанції та обґрунтування відповідних базових (основоположних) дефініцій (підрозділи 1.1–1.3); історико-правовий метод – у межах вивчення поняття, загальної структури, а також ролі й місця судів апеляційної інстанції в системі судоустрою України як суб'єктів адміністративного права (підрозділи 1.2, 1.3); порівняльно-правовий – у контексті зіставлення ролі й місця судів апеляційної інстанції в системі судоустрою України як суб'єктів адміністративного права, а також аналізу зарубіжного досвіду правового регулювання адміністративно-правового статусу судів апеляційної інстанції в адміністративному судочинстві та шляхів його адаптації в Україні (підрозділи 1.2, 1.3, 3.1) та ін.

Науково-теоретичним підґрунтям дисертаційного дослідження слугували напрацювання вчених у галузях адміністративного права й адміністративної діяльності, загальної теорії та філософії права, а також теорії та історії держави. Водночас емпіричну основу становлять положення Конституції України, нормативно-правових актів України, зокрема тих, згodu на обов'язковість яких надала Верховна Рада України. Крім того, використано підзаконні нормативно-правові акти, що відображають елементи конструкції правового регулювання адміністративно-правового статусу судів апеляційної інстанції в адміністративному судочинстві, наприклад, постанови Верховної Ради України, укази Президента України, рішення та постанови Кабінету Міністрів України, акти центральних органів виконавчої влади, органів судової влади України, що регламентують діяльність судів апеляційної інстанції. Емпіричну й інформаційну базу дослідження становлять: проекти актів законодавства України, довідкові видання, офіційна державна статистика, результати соціологічних опитувань.

Наукова новизна отриманих результатів. У дисертаційному дослідженні вперше визначено сутність адміністративно-правового статусу судів апеляційної інстанції в адміністративному судочинстві, уточнено зміст їх функціонування, сформульовано науково обґрунтовані пропозиції та рекомендації щодо вдосконалення відповідної інституції. Запропоновано шляхи вдосконалення адміністративно-правового статусу судів апеляційної інстанції в адміністративному судочинстві шляхом аналізу зарубіжного досвіду правового регулювання відповідного інституту й визначення основних напрямів розвитку його правового регулювання. У дисертації аргументовано також деякі положення, що становлять наукову новизну, а саме:

вперше:

– запропоновано визначення поняття внутрішньоорганізаційної діяльності як об'єкта адміністративно-правового регулювання, яке запропоновано тлумачити як нерозривно пов'язану з діяльністю суду функцію та завдання, що спрямоване на всебічне забезпечення реалізації завдань у сфері відправлення правосуддя шляхом здійснення всебічного забезпечення діяльності відповідного суду апеляційної інстанції та нижчих судів, що знаходяться на території його обслуговування, оскільки адміністративний суд

апеляційної інстанції є не лише судовою установою, яка відправляє правосуддя, а й органом, що в межах власної компетенції надає допомогу та певною мірою координує діяльність судів нижчої ланки, що знаходяться на території його обслуговування і належать до кола предметної діяльності;

– доведено, що повноваження апеляційного суду є гібридною, двоскладовою конструкцією, яка широко розповсюджена серед інших органів державної влади та складається з прав і обов'язків відповідної юридичної особи (у цьому випадку – суду відповідного рівня), особливості структури яких полягають в їх поділі на декілька груп – повноваження судді (зокрема голови й заступника голови суду) у процесі відправлення правосуддя та повноваження голови, заступника голови суду – у частині адміністрування діяльності конкретного суду, а також повноваження керівника апарату суду щодо внутрішньоорганізаційної діяльності й виконання ним покладених завдань, пов'язаних із забезпеченням можливості та спроможності відправлення правосуддя;

– обґрунтовано думку про те, що напрямами розвитку правового регулювання адміністративно-правового статусу судів апеляційної інстанції в адміністративному судочинстві є необхідність урегулювання змішаності компетенції апеляційних адміністративних судів, проведення аудиту нормативно-правового забезпечення діяльності цих інституцій з метою переукладання їх під впливом і керуючись принципом правової визначеності, чіткості та юридичного гарантування. Окремим вектором удосконалення слугує також фінансове й матеріально-технічне забезпечення цих інституцій, оскільки це прямо впливає на їх незалежність, можливість провадження діяльності й дотримання вимог закону щодо окремих процедур проведення судових засідань;

– виокремлено та схарактеризовано основні форми забезпечення внутрішньоорганізаційної діяльності апеляційного суду в адміністративному судочинстві, що охоплює адміністративні (організаційно-правові) та спеціально-управлінські інструменти;

удосконалено:

– розуміння ролі та місця апеляційного суду в адміністративному судочинстві як єдиного суб'єкта системи судової влади, що має виключну компетенцію (як юрисдикційну, так і територіальну) щодо врегулювання спорів осіб з державою, що суттєво посилює потребу в їх належному юридично-правовому гарантуванні й необхідність напрацювання та системного вдосконалення низки елементів – запобіжників перешкоджання такій діяльності;

– наукові напрацювання щодо можливості використання міжнародного досвіду організації діяльності системи адміністративних судів на прикладі Німеччини, Франції та Великої Британії, оскільки система адміністративного судоустрою у вказаних країнах має чітку предметну спрямованість та інституційну підпорядкованість. Неможливість розгляду апеляційним судом справи як судом першої інстанції, на думку британського та французького

законодавця, позитивно впливає на процес відправлення правосуддя та його якість;

– структуру адміністративно-правового статусу судів апеляційної інстанції в адміністративному судочинстві, яку становлять низка базових теоретико-правових категорій, що, спираючись на норми законодавства України, наповнюють діяльність відповідних інституцій змістом і сутністю (компетенція, повноваження (які охоплюють права та обов'язки), гарантії, інститут юридичної відповідальності тощо);

дістали подальший розвиток:

– положення про те, що юридичні гарантії діяльності суду апеляційної інстанції в адміністративному судочинстві передусім полягають у конструюванні норм законодавства України таким чином, щоб деякі з них регламентували можливість провадження діяльності, а інші – приводили в дію механізм утілення їх у життя. На практиці ці групи співвідносяться як норми матеріального та процесуального права, що в загальноправовому значенні тлумачать як механізм юридичного гарантування;

– розуміння особливостей функціонування адміністративних судів апеляційної інстанції, яких, на нашу думку, дві – інстанційна й територіальна юрисдикція, що в умовах правового режиму воєнного стану та після низки змін у системі адміністративного судочинства значною мірою впливають на змістове наповнення всіх елементів адміністративно-правового статусу.

Практичне значення одержаних результатів дослідження полягає в тому, що дисертація є одним з перших в Україні комплексних досліджень, присвячених адміністративно-правовому статусу судів апеляційної інстанції в адміністративному судочинстві в період дії правового режиму воєнного стану в Україні.

Особистий внесок у розвиток відповідно напряму в межах науки адміністративного права полягає в обґрунтуванні найбільш суттєвих положень стосовно визначення фундаментальних понять і категорій, уточнення сутності адміністративно-правового статусу судів апеляційної інстанції в адміністративному судочинстві. Своєю чергою результати дисертаційного дослідження можуть бути використані:

– для створення теоретико-методологічної бази вдосконалення діяльності судів апеляційної інстанції в адміністративному судочинстві;

– у законодавчій діяльності шляхом імплементації положень дисертаційного дослідження до вже чинних законів України та надання пропозицій до законопроектів у сфері забезпечення функціонування судів апеляційної інстанції в адміністративному судочинстві;

– у науково-дослідній діяльності – для розширення меж теоретичного осмислення питань, пов'язаних з адміністративно-правовим статусом судів апеляційної інстанції в адміністративному судочинстві;

– в освітньому процесі – у межах розроблення спеціальних курсів, підготовки підручників, навчальних посібників, практикумів, оглядів статистики, різноманітних енциклопедичних видань та інших навчальних праць

з питань забезпечення діяльності судів апеляційної інстанції в адміністративному судочинстві;

– у практичній діяльності – для підвищення ефективності функціонування судів апеляційної інстанції в адміністративному судочинстві.

Особистий внесок здобувача в одержання наукових результатів, що містяться в дисертації. Обґрунтовані в дисертаційному дослідженні висновки та рекомендації, що становлять наукову новизну, розроблені відповідно до вимог законодавства України, з дотриманням норм і стандартів академічної доброчесності з метою аналізу наукових категорій і комплексного вивчення основних правових елементів адміністративно-правового статусу судів апеляційної інстанції в адміністративному судочинстві.

Апробація матеріалів дисертації. Основні результати дисертаційного дослідження апробовані автором на науково-практичних конференціях за міжнародною участю, а також всеукраїнських науково-практичних семінарах та круглих столах, серед яких: «Актуальні проблеми протидії корупції в Україні в умовах воєнного стану» (м. Рівне, 14 березня 2023 року); «Теоретичні та практичні проблеми реалізації норм права» (м. Кременчук, 2-3 грудня 2022 року); «Правове регулювання суспільних відносин: перспективні напрями на шляху до сталого розвитку» (м. Київ, 28–29 жовтня 2022 року); «Юридичні науки: проблеми та перспективи» (м. Запоріжжя, 24–25 лютого 2023 року); «Восьмі Таврійські юридичні наукові читання» (м. Київ, 16–17 червня 2023 року).

Публікації. Загальні положення дослідження висвітлено в 10 наукових публікаціях, із них 4 статті опубліковано в наукових фахових виданнях України з права, 1 стаття – у зарубіжному науковому фаховому виданні, а також п'ять тез доповідей у матеріалах науково-практичних конференцій, семінарів і круглих столів, зокрема:

1. Shust N. Tasks and functions of appeal courts in Ukraine in the context of ensuring human and citizen rights and freedoms. *Knowledge, Education, Law, Management*. 2023. № 7 (59). P. 199–203. URL: <https://kelmczasopisma.com/ua/viewpdf/11433>.

2. Шуст Н. А. Поняття та загальна структура адміністративно-правового статусу суду апеляційної інстанції в Україні. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2023. № 5. С. 98–102. URL: http://apnl.dnu.in.ua/5_2023/18.pdf.

3. Шуст Н. А. Поняття та структура юридичних гарантій діяльності судів апеляційної інстанції в Україні. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2023. Вип. 5. С. 224–228. URL: <http://nvppp.in.ua/vip/2023/5/40.pdf>.

4. Шуст Н. А. Роль і місце судів апеляційної інстанції у системі судоустрою України як суб'єктів адміністративного права. *Держава та регіони*. 2023. № 4 (82). С. 104–108. (Серія «Право»). URL: http://law.stateandregions.zp.ua/archive/4_2023/18.pdf.

5. Шуст Н. А. Адміністративні повноваження судів апеляційної інстанції в адміністративному судочинстві. *Право та державне управління*. 2023. № 4. С. 140–146. URL: http://pdu-journal.kpu.zp.ua/archive/4_2023/21.pdf.

6. Шуст Н. А. Надання місцевим судам методичної допомоги в застосуванні законодавства як функція адміністративного апеляційного суду. *Актуальні проблеми протидії корупції в Україні в умовах воєнного стану*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Рівне, 14 берез. 2023 р.). Львів – Торунь: Liha-Pres, 2023. С. 186–188. Doi: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-293-0-52>.

7. Шуст Н. А. Здійснення правосуддя у порядку, встановленому процесуальним законом як функція апеляційних адміністративних судів в Україні. *Теоретичні та практичні проблеми реалізації норм права*: матеріали VIII Міжнар. наук.-практ. конф. (Кременчук, 2–3 груд. 2022 р.). Львів – Торунь: Liha-Pres, 2022. С. 230–234. Doi: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-277-0-63>.

8. Шуст Н. А. Поняття адміністративно-правового статусу суду апеляційної інстанції в Україні. *Правове регулювання суспільних відносин: перспективні напрями на шляху до сталого розвитку*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 28–29 жовт. 2022 р.). Київ – Львів – Торунь: Liha-Pres, 2022. С. 156–158. Doi: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-268-8-40>.

9. Шуст Н. А. Аналіз судової статистики, вивчення та узагальнення судової практики як функція адміністративного апеляційного суду. *Юридичні науки: проблеми та перспективи*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Запоріжжя, 24–25 лют. 2023 р.). Львів – Торунь: Liha-Pres, 2023. С. 365–368. Doi: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-292-3-103>.

10. Шуст Н. А. Роль і місце міжнародного досвіду в удосконаленні функціонування інституту адміністративного судочинства на апеляційному рівні. *Восьмі Таврійські юридичні наукові читання*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 16–17 черв. 2023 р.). Львів – Торунь: Liha-Pres, 2023. С. 265–267. Doi: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-318-0-71>.

Характеристика особистості здобувача. Басай Наталія Анатоліївна, 1996 року народження, освіта вища. Закінчила у червні 2017 року Київський національний університет імені Тараса Шевченка та отримала диплом бакалавра з відзнакою, кваліфікація «Цивільне право».

Закінчила у травні 2019 року Київський національний університет імені Тараса Шевченка та здобула ступінь магістра права з відзнакою. З вересня 2022 року по теперішній час здобувач Національної академії внутрішніх справ. На сьогоднішній день помічник судді Шостого апеляційного адміністративного суду.

Оцінка мови та стилю дисертації. Дисертація написана науковим стилем, українською мовою. Наукові положення, висновки та рекомендації викладені стисло, точно, ясно та просто, що забезпечує легкість і доступність їх сприйняття. Дисертація оформлена згідно з вимогами МОН України.

Структура дисертації відповідає меті, завданням, предмету дослідження і вимогам Міністерства освіти і науки України та має вступ, три розділи, що містять вісім підрозділів, висновки, список використаних джерел і додатки.

Відповідність дисертації встановленим вимогам і визначеній спеціальності. Дослідження адміністративно-правового статусу судів

апеляційної інстанції в адміністративному судочинстві є напрямом, який віднесено до спеціальності 081 - Право.

УХВАЛЕНО:

1. Затвердити висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Басай Наталії Анатоліївни «Адміністративно-правовий статус судів апеляційної інстанції в адміністративному судочинстві».

2. Констатувати, що за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація Басай Наталії Анатоліївни відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами й доповненнями від 03 квітня 2019 року № 283), наказу Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» від 12 січня 2017 року № 40 (зі змінами й доповненнями від 31 травня 2019 року № 759) та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44.

3. Рекомендувати дисертацію Басай Наталії Анатоліївни «Адміністративно-правовий статус судів апеляційної інстанції в адміністративному судочинстві», до разового захисту на здобуття ступеня доктора філософії у спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 081 «Право».

Результати голосування присутніх на засіданні докторів та кандидатів наук за профілем поданої на розгляд дисертації: за – 23, проти – немає, таких, що утримались – немає.

**Головуючий -
завідувач кафедри публічного
управління та адміністрування
Національної академії внутрішніх справ,
доктор юридичних наук, , професор**

Ігор ПАСТУХ